

FRENCH AND ENGLISH INFLUENCE ON THE ROMANIAN LANGUAGE

Octavia MOISIL

PhD. Candidate, UMFST Târgu Mureș

Gabriela SZABO

PhD. Candidate, UMFST Târgu Mureș

Abstract: Borrowing as an external factor is an important means of vocabulary enrichment. As for the Romanian lexicon, a major importance in its formation is represented by the influence of English and French. These foreign words, taken from other languages and included in the Romanian vocabulary, are adapted to the language systems.

Some words entered the Romanian language directly (through direct contact between peoples with different languages; orally) or indirectly (through books or in writing in general, having a religious or bookish character). These loans were possible due to various factors, among which we can identify the geographical space around the Romanian territory, various relations between people.

Keywords: borrowing, influence french, influence english, vocabulary enrichment, language systems

Împrumuturile existente în vocabularul românesc din limba franceză și engleză

Împrumuturile lexicale sunt mult mai numeroase în limba română decât cele semantice. Ca mijloc extern de îmbogățire a vocabularului, împrumutul este un factor extern, o consecință de ordin lingvistic a unor factori de ordin extralingvistic. Acestea sunt favorizate de câțiva factori dintre care enumerăm: vecinătatea geografică, amestecul de populație (sau conviețuirea), relațiile de ordin politic, economic și cultural dintre popoare. Cuvintele împrumutate, luate din alte limbi sunt în mod normal adaptate la sistemul fonetic și morfologic al limbii receptoare. Unele cuvinte au pătruns în limba română pe cale directă (prin contactul nemijlocit dintre popoare cu limbi diferite; pe cale orală) sau pe cale indirectă (prin cărți sau în scris în general, având un caracter cult sau livresc).

O importanță majoră în cadrul lexicului limbii române este reprezentată de influența limbii franceze și engleze.

Influența franceză

Începând cu secolul al XIX-lea, limba franceză va exercita una dintre cele mai puternice influențe moderne asupra limbii noastre. Grație ei, vocabularul limbii române se modernizează în toate domeniile ei materiale și spirituale cu câteva mii de cuvinte. Influența franceză s-a manifestat la început, în secolul al XVIII-lea, prin intermediul fanarioților și al rușilor, dar influența devine directă și mai profundă în primele decenii ale secolului al XIX-lea odată cu venirea unor emigranți francezi și plecarea unor tineri români, din familii înstărite, la studii la Paris. Pe lângă acestea în 1775, domnitorul Alexandru Ipsilanti a reorganizat învățământul în Țara Românească după modelul francez și a introdus în școală limba franceză ca limbă obligatorie. Traducerile din limba franceză, relațiile de ordin politic, economic și mai ales cultural fac ca influența franceză să se manifeste din plin asupra limbii române atât în domeniul vocabularului, cât și în cel al frazeologiei. Aceste împrumuturi s-au făcut atât pe cale orală, cât și pe cale scrisă, iar

unele sunt împrumuturi directe pe când altele sunt calculi sau imitații după modelele franțuzești corespunzătoare:

- substantive: *abajur, abandon, abator, abces, acompaniament, agrafă, antet, arcadă, baraj, ascetism, automobil, baricadă, bibelou, biberon, bijuterie, binoclu, blazon, bufet, bufon, cabină, calorifer, camee, camelie, camuflaj, cancan, capă, capișon, caravană, carieră, careu, carton, coincidență* etc.;
- adjective: *abisal, absolutist, adept, agasant, altruist, arogant, blond, capital, cochet, coloidal, colonial, compatibil* etc.;
- verbe: *aborda, acorda, acostă, actualiza, ajută, asambla, bascula, blaza, cambra, camufla, capitona, captura, caracteriza, casa, cataloga, coexistă, comanda, complica* etc.

Unitățile frazeologice:

- împrumuturi directe: *artist liric, bal mascat, critic literar, director general, decret guvernamental, jurnal de bord, monolog interior, tonus muscular* etc.;
- calculi: apă de toaletă (după fr. *eau de toilette*), câmp de bătaie (după fr. *champ de bataille*), focar de infecție (după fr. *foyer d'infection*), turn de fildeș (după fr. *tour d'ivoire*), a pierde din vedere (*perdre de vue*), a se da în spectacol (*se donner en spectacle*).

Unii termeni au ieșit din uz deoarece erau inutili, nu răspundeau unor necesități, iar alții s-au dovedit a fi de prisos, motiv pentru care au primit numele de barbarisme, dar, cu toate acestea, trebuie remarcat încă o dată că numărul neologismelor de proveniență franceză din limba română este uriaș.

Influența engleză

Încă din secolul al XIX-lea, limba română a început să împrumute o serie de neologisme englezești, pe cale indirectă la început, prin limba franceză, germană sau rusă, mai apoi în mod direct, la sfârșitul secolului XX-lea, odată cu dezvoltarea tehnologiei. Totuși, Groza Liviu¹ nu exclude probabilitatea împrumutului direct din engleză britanică mai ales a termenilor referitori la viața mondenă (*bridge, club, dandy, five o'clock, garden-party, hight-life, whist* etc.), dar și terminologia sportivă care cuprinde cel mai mare număr de neologisme împrumutate din limba engleză: *baschet, volei, fotbal, șut, henț, ofsaid, meci, gol, handicap, hambal, golf, ring, volei* etc.

Influența engleză este foarte pronunțată în limba română actuală (nu doar în limba română, ci și în celelalte limbi europene), realizându-se printr-o preluare masivă de elemente lexicale sau atribuire de noi sensuri unor cuvinte deja existente, de diferite categorii de vorbitori. Factorii care au dus la această preluare masivă ar fi puternica dezvoltare tehnologică din ultimele decenii, mai ales a informaticii, dar și globalizarea accelerată a economiei ce au dus la un vocabular internaționalizat (mai ales cel specializat). Desigur, îmbogățirea vocabularului cu termeni noi este un fapt normal, dar importul de prea multe neologisme poate crea dificultăți în comunicare, dar și alterarea

¹ Liviu Groza, *Elemente de lexicologie*, București, Editura Universității din București, 2012, p. 168.

limbii, fapt care a fost criticat vehement de oamenii de cultură și cercetători. Totuși, Adina Dragomirescu consideră că această îngrijorare a împrumuturilor din engleză a fost și cu ani în urmă referitor la împrumuturile din limba franceză, dar nu trebuie combătută fără motiv „invazia de anglicisme” deoarece limba va alege ce cuvinte vor rămâne din cele împrumutate, dând exemplu selecția dintre cuvintele împrumutate din limba franceză în secolul XVII-lea și al XIX-lea sau dispariția lexicului limbii de lemn din perioada comunistă.²

Termenul de *anglicism* este foarte răspândit în lingvistica românească și a făcut parte din preocupările multor cercetători, fiind definit în diferite lucrări: potrivit DEX, anglicismul reprezintă „o expresie specifică limbii engleze, cuvânt de origine engleză împrumutat, fără necesitate, de o altă limbă și neintegrat în aceasta”;³ Mioara Avram susține că *anglicismul este un tip de străinism sau xenism, care nu se restrânge la împrumuturile neadaptate și/ sau inutile și este definit ca: unitate lingvistică (nu numai cuvânt, ci și formant, expresie frazeologică, sens sau construcție gramaticală) și chiar tip de pronunțare sau/ și de scriere (inclusiv de punctuație) de origine engleză, indiferent de varietatea teritorială a englezei, deci inclusiv din engleza americană, nu doar din cea britanică.*⁴

Direct din engleză (inclusiv din engleza americană sau din engleză și franceză) au fost împrumutați termeni (numeroase substantive) din diverse domenii precum:

- vestimentație: *bluejeans, blugi, trencicot, treci, trening;*
- gastronomie și denumiri comerciale de băuturi: *biftec, bacon, brandy, coca-cola, cheeseburger, chips, cornflakes, fanta, fast-food, gin, grepfrut, hamburger, hotdog, ketchup, popcorn, sandviș;*
- economie, comerț, industrie, politică și viața socială în general: *bluf, board, boss, bodyguard, brand, broker, business, businessman, card, dealer, dispecer, discount, gentleman, holding, joint, job, lady, manager, management, marketing, motel, shop, staff, summit, supermarket, trend, weekend;*
- muzică, artă, spectacole, divertisment, comunicarea cu publicul: *blues, design, designer, hardrock, heavymetal, hit, hobby, jazz, mass-media, remake, slogan, rock-and-roll, science-fiction, show, slow, star, talk-show, thriller, twist, western, speaker;*
- electronică, electrotehnică, telecomunicații: *bit, brainstorming, C.D.-player, computer, chat, stick, dispaly, desktop, e-mail, exit, fax, implementa, laptop, online, offline, pager, radar, scana, scanner, soft, site, walkie-talkie;*
- terminologia sportivă: *aut, baschet, baseball, bowling, box, corner, dribling, fairplay, fault, finiș, fotbal, ghem, gol, golf, golgheter, hent, hochei, meci, ofsaid, penalti, rugby, scor, set, start, suporter, șut, tenis, upercut;*
- realități ale culturii materiale nord-americane: *bungalow, cowboy, tobogan etc.*

S-a constatat că mulți termeni sunt neasimilați fonetic și morfologic la structura limbii române, nefiind înregistrați în lucrările lexicografice românești: *cover, look, target.*

² Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, *101 greșeli de lexic și semantică*, București, Editura Humanitas, 2011, p. 53.

³ <https://dexonline.ro/definitie/anglicism> (consultat 15/06/2022).

⁴ Mioara Avram, *Anglicismele în limba română*, București, Editura Academiei Române, 1997, p. 11.

Adriana Ichim-Stoichițoiu realizează o delimitare precisă între anglicisme (cuvinte în curs de asimilare): *supermarket, racket, master etc.* și xenisme⁵ (cuvinte neadaptate, numite și barbarisme): *cash, jogging, show, summit, trend etc.*

Influența engleză este puternică în limba română, dar are anumite limitări față de lexicul latino-roman. Se poate observa incapacitatea limbii române de a asimila verbe sau adjective deoarece în limba engleză marcile lor flexionare nu diferă de cele ale substantivului. Astfel, cuvinte ca *dispay, hit, joint, show* care sunt și verbe și substantive în același timp în limba engleză, în română nu pot fi încadrate decât la substantivele neutre.

Totuși există o concurență între termenii englezești adoptați de curând și termenii românești sinonimi; asemenea termeni se grupează în perechi sinonimice și se pare că preferința vorbitorilor este aceea de a utiliza cuvintele englezești: *brandy-coniac, star- vedetă, banner- steag, staff- personal, trainer- antrenor, job- serviciu, design- desen, manager- administrator, business- afacere*. Răspândirea și generalizarea în limbă a unor termeni neologici depinde de preocupările vorbitorilor, de nivelul de cultură și de educație al acestora, motive pentru care anumite categorii de vorbitori manifestă o preferință pentru anumiți termeni; de exemplu, cei care sunt familiarizați cu folosirea calculatorului au tendința de a utiliza chiar și în vorbirea zilnică termeni precum *procesa, procesare, scanare*; cei care folosesc mai puțin acest instrument vor utiliza termenii: *prelucra, prelucrare, copiere*.

În ceea ce privește pronunțarea și scrierea termenilor împrumutați din limba engleză se poate observa că multe neologisme se scriu și se pronunță ca în limba de origine (*base-ball, bowling, cowboy, design*) alții se scriu în română aproximativ cum se pronunță în engleză (*aut, miting, finiș, dispecer*) sau s-au adaptat scrierii și pronunțării românești (*blugi, fotbal, volei, gol, henț, șut etc.*).

Bibliographical References:

- Avram, Mioara, *Anglicisme în limba română*, București, Editura Academiei Române, 1997
 Dragomirescu, Adina, Alexandru Nicolae, *101 greșeli de lexic și semantică*, București, Editura Humanitas, 2011
 Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, București, Editura Universității din București, 2012
 Stoichițoiu, Adriana Ichim, *Vocabularul limbii române actuale: dinamică, influență, creativitate*, București, Editura All, 2011

Site-ography:

<https://dexonline.ro/definitie/anglicism> (consultat 15/09/2022).

⁵Adriana Ichim-Stoichițoiu, *Vocabularul limbii române actuale: dinamică, influență, creativitate*, București, Editura All, 2011, p. 24.